

Osloregionens hørings svar NTP 2025-2036

Innstilling fra interessepolitisk utvalg:

1. Styret slutter seg til utkast til hørings svar til NTP 2025-2036
2. Styret slutter seg til revidert forslag til Osloregionens videre oppfølging av NTP

Saksfremstilling:

Innledning

Vedlagt er forslag til hørings svar fra Osloregionen interkommunalt politisk råd (IPR), som foreslås sendt inn som svar på invitasjon til høring fra Samferdselsdepartementet (SD) og Nærings- og fiskeridepartementet innen fristen 3. juli. Det er et omfattende materiale som er sendt på høring, med leveranser til departementet i perioden januar – mai 2023.

Sekretariatet foreslår et relativt omfattende hørings svar strukturert tematisk, med tilsvarende disposisjon som for utredning levert 22. januar 2023. Utkast til hørings svaret har vektlagt å gi merknader på tema med størst relevans for Osloregionens medlemmer, samtidig som hørings svar er på et overordnet nivå og ikke detaljert på ulike prosjekter.

Osloregionens hørings svar er utarbeidet av sekretariatet med bistand fra Grethe Salvesvold som innleid konsulent. Hørings svaret har vært drøftet i administrativ NTP-gruppe i flere møter våren 2023 og gruppen har også bistått med innspill til hørings svar. Videre er hørings svaret forankret i Osloregionens faggrupper.

Invitasjon til høring

Regjeringen besluttet i juni 2022 at neste nasjonale transportplan (NTP) skal legges frem ett år tidligere enn ordinær rullering skulle tilsi. Det innebærer at transportplanen legges frem våren 2024 for behandling i Stortinget, for tolvårsperioden fra 2025 til 2036.

SD og NFD ga høsten 2022 to hovedoppdrag (et utredningsoppdrag og et prioriteringsoppdrag) til de statlige NTP-virksomhetene Avinor AS, Bane NOR SF, Jernbanedirektoratet, Kystverket, Nye Veier AS og Statens vegvesen. Videre har departementene i brev av 28. februar 2023 om oppfølgingen av utredningsoppdraget gitt transportvirksomhetene enkelte tilleggsoppdrag/-spørsmål.

Samferdselsdepartementet (SD) og Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) inviterer til høring av transportvirksomhetenes svar på oppdragene til neste nasjonale transportplan – NTP 2025–2036. Høringsfrist er 3. juli 2023.

Dokumenter om NTP-arbeidet legges ut fortløpende på Samferdselsdepartementets nettsider. Nedenfor er illustrasjon av målstruktur for NTP 2025-2036, som er den samme som for NTP 2022-2033. Viktige premisser for arbeidet er redusert økonomisk handlingsrom, en situasjon med energiknapphet og klimaforpliktelse.

Figur 1. Målstruktur for Nasjonal transportplan 2022–2033 og Nasjonal transportplan 2025–2036. Illustrasjonen er hentet fra Meld. St. 20 (2020–2021) Melding til Stortinget. Nasjonal transportplan 2022–2033.

Osloregionens prosess og milepælsplan

I Osloregionens styremøte 9. desember ble det vedtatt en overordnet strategi for Osloregionens oppfølging av NTP-arbeidet. Hovedmål for Osloregionens arbeid med NTP 2025-2036 er å styrke regionens gjennomslagskraft gjennom bred medlemsinvolvering og å synliggjøre regionens utfordringer og hvordan satsinger i regionen bidrar til å nå mål for NTP 2025-2036.

Delmål for arbeidet:

- Bred involvering av Osloregionens medlemmer for å sikre god forankring av innspill til nasjonale myndigheter og for å ivareta utfordringer blant medlemmene og i regionen
- God dialog og kontakt med transportetatene, departementer, regjeringen og Stortinget og samarbeidspartnere
- Synliggjøre utfordringer og hvordan satsinger i regionen kan bidra til å nå nasjonale mål for NTP og klimamål

Forankring i administrative grupper

Administrativ NTP-gruppe og forankring i øvrige faggrupper

Som del av Osloregionens oppfølging av arbeidet med NTP 2025-2036 er det opprettet en administrativ NTP-gruppe, med representanter fra Osloregionens administrative grupper. Administrativ NTP-gruppe har en sammensetning som sikrer faglig bredde, kvalitet, forankring, samt geografisk representasjon fra hele regionen.

NTP-gruppens mandat er å bistå sekretariatet i NTP-arbeidet, og foreslå innspill og aktiviteter fra Osloregionen før behandling i Osloregionens politiske organer.

I tillegg til NTP-gruppens arbeid vil nasjonal transportplan også være tema på de ordinære faggruppemøtene.

Involvering av Osloregionens medlemmer

Osloregionens medlemmer er involvert i NTP-arbeidet på flere måter. Medlemmene er en hovedmålgruppe i kommunikasjonsarbeidet. Medlemmene inviteres til å delta på NTP-konferanse, seminarer/webinarer om NTP og til å gi innspill til NTP-arbeidet i Osloregionen. For å sikre involvering har representantene i de administrative gruppene en viktig rolle i forankring av NTP-arbeidet lokalt/i delregionene, samt videreformidle informasjon.

Osloregionen, Østlandssamarbeidet, NHO Viken Oslo og LO Oslo og Akershus inviterte til konferanse 4. mai om NTP 2025-2036 med politiske diskusjoner og faglig påfyll.

Konferansen ble åpnet med et innlegg fra statssekretær fra Samferdselsdepartementet Abel Cecilie Knibe Kroglund, deretter innlegg fra NHO Viken Oslo, Norsk Arbeidsmandsforbund/LO og Viken fylkeskommune. Vi inviterte til politisk debatt om utfordringer og behov på transportområdet, med stortingspolitikere og ordførere.

Del 2 handlet om transportvirksomhetenes forslag til prioriteringer og med kommentarer fra Miljøstiftelsen ZERO og SINTEF.

Del 3 tok for seg utvalgte tema som er spesielt relevant for transportsystem og -behov på Østlandet. Her ble følgende tema dekket: Jernbanesatsing, godstransport og det grønne skiftet, mobilitet i byområdene og fylkesvegene – en del av ny NTP.

[Her er lenke til nettside med presentasjoner fra konferansen](#)

Medlemsundersøkelse

I forbindelse med den årlige medlemsundersøkelsen er det stilt spørsmål om utfordringer og behov på transportområdet. Svarene fra undersøkelsen er ikke nødvendigvis representativ for alle medlemmer, men gir en indikasjon på hva som er viktig for Osloregionens medlemmer. Det er laget en egen rapport med resultater fra medlemsundersøkelsen.

Osloregionens hovedmomenter i høringsinnspill til NTP 2025-2036

- 1. Bypolitikk for små- og mellomstore byområder og videreføre og styrke byvekstavtaler for de største byområdene*
 - Osloregionen mener at en bevisst og forsterket satsing på byområdene vil være helt avgjørende for å bidra til å nå klima- og miljømålene.
 - Ordningen med byvekstavtaler for de ni største byområdene i Norge må videreføres og helst styrkes for å nå nullvekstmålet
 - Flere av de mindre og mellomstore byene i Osloregionen har transportutfordringer som kan sammenlignes med de største byområdene, men uten tilgang til de samme virkemidlene. Behovet for bypakker eller andre alternative løsninger for disse byområdene må vurderes.
- 2. Jernbanesatsing på Østlandet bidrar positivt til klima- og miljømål og må forsterkes*
 - Jernbanesatsing i hovedstadsregionen bidrar positivt til klima- og miljømålene og kommer hele landet til gode. Osloregionen støtter anbefalingen om å prioritere persontransport inn og ut av byene og godstransport på de lange strekningene.
 - Ny rikstunnel gjennom Oslo vil være et viktig nasjonalt nav og planleggingen må starte i første periode. Tilstrekkelig beslutningsgrunnlag må være på plass før neste NTP-rullering.
 - De langsiktige ambisjonene for InterCity må ligge fast, selv om det kan være nødvendig med en mer trinnsvis utbygging, der man bruker noe mer tid på å ferdigstille prosjektet.
 - Grenbanene rundt Oslo må prioriteres høyt, de er en viktig del av et effektivt transportsystem i Osloregionens felles bo- og arbeidsmarkedsregion, både for person- og godstransport.
 - Ny NTP må ha ambisjoner om overføring av grensekryssende transporter fra fly og veitransport til mer miljøvennlige transportformer med fokus på tog. Det må stimuleres til mer skandinavisk samarbeid i de grensekryssende korridorane.
- 3. Godsoverføringsmålet må ligge fast, og beslutning om terminalstrukturen i Oslofjordområdet bør revurderes*

- Osloregionen mener godsoverføringsmålet må opprettholdes. Det er viktig å videreføre ambisjonene, og det må legges frem handlingsplan som viser hvordan målet kan realiseres.
- Osloregionen mener at ensidig satsing på Alnabruterminalen i Oslofjordområdet må revurderes og suppleres med flere scenarier for utvikling av gods- og logistikknæringen i regionen

4. *Veitrafikken må bidra til å nå klima- og miljømålene*

- Osloregionen må ha et veinett som er tilpasset befolkningens størrelse, med transportfordeling på ulike transportformer, på vei inn i lavutslippssamfunnet. Tiltak som fremmer redusert transportbehov, kollektivtransport, gange og sykkel må styrkes.
- Vedlikeholdsetterslepet på fylkesveinettet må tas igjen. Fylkesveiene er viktige for landets samlede transportberedskap og for trafiksikkerheten. Ny NTP bør fokusere på det samlede transportsystemet der riksveiene og fylkesveiene sees i sammenheng.
- Mangel på tilgjengelig infrastruktur for el, hydrogen og biogass er en barriere for omstillingen til grønn næringstransport. Regjeringens nasjonale ladestrategi må følges opp og utvikles videre, inkludert behov for infrastruktur for andre energibærere. SVV og Nye Veier må integrere behov for lade- og fyllinfrastruktur (arealer og annen tilrettelegging) i sin planlegging.

5. *NTP må bidra til å nå nasjonale mål for klima og natur*

- NTP må bidra til å nå Norges forpliktelser knyttet til klima og natur. Osloregionen understreker at investering i robust infrastruktur og tilrettelegging for mobilitet der miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft blir ivaretatt, må være en sentral del av Norges oppfølging av Parisavtalen om klima og Montrealavtalen om natur.
- For å nå målet om 55% reduksjon av klimagassutslipp i 2030 trengs en vesentlig forsterkning av dagens virkemidler og/eller nye kraftige virkemidler. I ny NTP må Regjeringen vise hvilke tiltak den vil gjennomføre for å nå de nasjonale klimamålene, og følge opp med tilstrekkelige virkemidler.

6. *Svakheter ved dagens modeller for samfunnsøkonomiske analyser må hensyntas i prioriteringene*

- Samfunnsøkonomiske analyser er et viktig prioriteringsredskap, men det er svakheter ved disse, bl.a. utilstrekkelig prising av CO₂-kostnader og at nullvekstmålet ikke er integrert i modellene.
- Noen prosjekter som er samfunnsøkonomisk ulønnsomme bør likevel prioriteres hvis nytten i form av bidrag til samfunns mål sannsynligvis er undervurdert.

7. *Sterkere fokus på teknologi, tjenester og nye forretningsmodeller*

- NTP må i langt større grad rette investeringene mot teknologi, tjenester og nye forretningsmodeller. Samfunnet har behov for endring i hvordan vi forflytter oss og distribuerer varer. Digitalisering muliggjør helt nye løsninger for attraktiv, lønnsom, trygg, utslippsfri og bærekraftig mobilitet for alle.

8. *NTP må være plan for et helhetlig transportsystem, med koordinert statlig virkemiddelbruk*

- Osloregionen støtter at målstrukturen fra NTP 2022-2033 videreføres.
- Osloregionen mener at NTP bør være en samlet plan for all transport/mobilitet på tvers av forvaltningsnivåer, ulike transportselskaper og andre aktører, der nasjonale utfordringer gjenspeiles.
- Statens virkemidler og politikk for samordnet bolig-, areal- og transportutvikling og planlegging må være bedre koordinert enn i dag, med større forutsigbarhet.
- Samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivå må også styrkes på nasjonalt nivå.

Forslag til videre oppfølging av Osloregionens NTP-arbeid høsten 2023

Sekretariatet i Osloregionen vil utover høsten følge NTP-arbeidet videre, med vekt på kommunikasjon og synliggjøre Osloregionens synspunkter, se milepælsplan nedenfor. Administrativ NTP-gruppe og eventuelt andre administrative grupper vil også involveres ved behov for innspill og forankring.

Når	Hva
23. juni	Styremøte, behandling av hørings svar fra Osloregionen IPR
26. juni-3. juli	Kommunikasjonsaktiviteter – Osloregionens hørings svar
3. juli	Høringsfrist prioriteringsoppdrag og andre utredninger
16. august, kl 12-1330	NTP-seminar på Arendalsuka, Thon Hotel Arendal
Høsten 2023	Faglige og politiske seminarer høsten 2023, mulig tema: bypolitikk, gods, jernbane
	Delta på innspillsmøter med sentrale bruker- og interesseorganisasjoner
	Gjennomføring av møter med komité og fylkesbenker på Stortinget
	Kommunikasjonsaktiviteter, i egen regi, i samarbeid med medlemmer og andre organisasjoner, på ulike plattformer og kanaler
24. november	Styremøte - Oppdatert fremdriftsplan for NTP-arbeid våren 2024

Figur 2. Milepælsplan for Osloregionens arbeid 2023 (fra juni 2023)

Planlagte aktiviteter

- Utarbeidelse av kommunikasjonsmateriell. På bakgrunn av Osloregionens hørings svar vil det bli utarbeidet kommunikasjonsmateriell. Det er avgjørende at budskapet utformes og formidles på en enhetlig, enkel og effektiv måte slik at Osloregionen og medlemmer har størst mulig mulighet for å få gjennomslag. Budskapet skal kunne frontes, ikke bare av Osloregionens sekretariat, men også av medlemskommunenes representanter. Materiell vil gjøres tilgjengelig tidlig høsten 2023.
- Arendalsuka 2023 Osloregionen inviterer til seminar om NTP på Arendalsuka 2023 den 16. august, kl 12-1330 på Thon Hotel Arendal. Dette vil være en anledning til å løfte opp problemstillinger som regionen og medlemmene er opptatt av.
- Faglige og politiske seminarer. Avhengig av kapasitet i sekretariatet vil det vurderes å gjennomføre seminarer/webinarer på utvalgte tema.
- Jernbanekampanjens budskap integreres i kommunikasjonsaktiviteter. Kampanjen som var planlagt gjennomført våren 2023 ble utsatt av ressursmessige årsaker. Det vil bli vurdert hvordan planlagt innhold i denne kampanjen kan benyttes frem til Stortingets behandling av NTP våren 2024.